

5. Mijn conclusie is, dat voor zover er sprake is van bestuurders in de Wet op de ondernemingsraden, dit een gevolg is van een gebrek aan inzicht in de juridische structuren, waarbinnen sprake kan zijn van ondernemingen. De bestuurder is derhalve volledig 'miscast' in deze wet. Een oplossing voor het door mij gesignaleerde gebrekkige begripsgebruik is echter niet eenvoudig te vinden, daar de wet de begrippen ondernemer en onderneming naar mijn mening niet steeds op ondubbelzinnige wijze hanteert. Ik ben van oordeel, dat de verplichtingen, die de wet de ondernemer oplegt in het geval dat de onderneming hetzij in de vorm van een naamloze of een besloten vennootschap wordt uitgeoefend, hetzij in stand wordt gehouden door een zodanige vennootschap, rusten op de bestuurders van deze vennootschap. De wet zou dus deze verplichtingen moeten leggen op de ondernemers en in het geval deze ondernemers rechtspersonen zijn op bestuurders van deze rechtspersonen. De ondernemer c.q. de bestuurders van de ondernemer (d.w.z. de rechtspersoon, die de onderneming in stand houdt) dienen dan als zodanig deel uit te maken van de ondernemingsraad en deze voor te zitten, waarbij artikel 7 de mogelijkheid opent, dat de desbetreffende personen zich kunnen laten vervangen, zonder dat dit op enigerlei wijze de door de wet op hen gelegde verplichtingen aantast. Wij moeten er tegen waken, dat bij de toch al vrij gecompliceerde opzet van ons ondernemingsrecht door gebrekkige hantering van begrippen mogelijkheden tot verwarring in de hand worden gewerkt.

Korte notities

Kamervragen over de publikatieplicht van b.v.'s

De leden van de Tweede Kamer Van Zeil (KVP) en Van Gorkum (PPR) hebben aan de ministers van justitie en van sociale zaken vragen gesteld¹ omtrent de grote omvang van het aantal omzettingen van n.v.'s in b.v.'s en omtrent de vraag, welke houding de ministers hiertegenover aannemen. Kamervragen hebben een eigenaardig karakter. Een gewone vragensteller getuigt door zijn vraag van onkunde en wil door het antwoord wijzer worden; een Tweede Kamerlid, dat een vraag stelt, geeft daarentegen vaak blijk te beschikken over een grote kennis en inside-information, die hem in staat stelt door zijn vraag in wezen kritiek op het beleid van de minister uit te oefenen. De beide hiervoor genoemde leden van de Tweede Kamer zijn echter teruggekeerd tot de oorspronkelijke functie van het stellen van vragen: hun vragen getuigen van grote onkunde op het terrein van het nieuwe vennootschaps- en ondernemingsrecht. Zo vraagt het Kamerlid Van Zeijl allerlei specificaties van aantallen vennootschappen, verdeeld naar aantallen werknemers en balanstotalen, hoewel deze gegevens bij een omzetting van een n.v. in een b.v. geheel irrelevant zijn en derhalve aan het ministerie van justitie ook niet bekend kunnen zijn.

Erger nog maakt de heer Van Gorkum het, die in zijn vraag rept van een 'zorgwekkende ontwikkeling, die de vlucht van de Nederlandse naamloze vennootschappen in de besloten vennootschapsvorm heeft aangenomen'. Blijkbaar gaat Van Gorkum er vanuit, dat door deze omzettingen de publikatieplicht vermindert. Het tegendeel

1. Resp. 317 en 318, Aanhangsel tot het Verslag van de Handelingen der Tweede Kamer, blz. 637-640.

is echter het geval: de vennootschappen, waarvan in het afgelopen jaar omzetting in een b.v. is gevraagd, hebben tot dusverre nimmer een jaarrekening behoeven te publiceren. Omzetting in een b.v. zal er voor deze vennootschappen derhalve toe leiden, dat zij – indien zij hetzij een belanstelling van minder dan f 8 000 000 hetzij minder dan 100 werknemers in dienst hebben – in precies dezelfde positie blijven verkeren als waarin zij zich bevonden vóór de inwerkingtreding van het nieuwe recht en dat de vennootschappen, die een hogere balanstelling hebben en meer dan 100 werknemers, in beginsel tot publikatie van hun balans verplicht worden, hoewel zij vroeger niets behoeften te publiceren.

Deze omzettingen zijn door de wetgever geheel voorzien. Ook in de andere EEG-landen is het aantal b.v.'s een veelvoud van het aantal n.v.'s. De wetgever heeft zich alleen vergist in de omvang van het aantal omzettingen. Geschat werd destijds 30 000 omzettingen, terwijl het er ten tijde van het antwoord op beide Kamervragen reeds ruim 44 000 waren. Dit hangt echter samen met het feit, dat het totale aantal naamloze vennootschappen ten tijde van de inwerkingtreding van het nieuwe recht veel groter was dan destijds was aangenomen. Deze cijfers zijn immers niet exact bekend, omdat zich bij het ministerie van justitie aan de waarneming onttrekt hoeveel vennootschappen weer worden ontbonden en bij de Kamers van Koophandel veel dubbeltellingen voorkomen (wegens filialen).

In het antwoord van de ministers wordt een fraai overzicht gegeven van de motieven, die kunnen nopen tot omzetting van een n.v. in een b.v.:

- de ontbrekende publikatieplicht bij de kleine b.v.,
- de beperkte publikatieplicht bij de grote b.v.,
- de alleen voor de b.v.-dochtermaatschappij bestaande mogelijkheid om van publikatieplicht te worden vrijgesteld, indien de gegevens zijn verwerkt in een geconsolideerde jaarrekening van de moedermaatschappij,
- verwachtingen omtrent toekomstige afwijkingen van het n.v.-recht, vergeleken met het b.v.-recht onder invloed van de EEG-coördinatie en
- de wettelijke eis van controle door een registeraccountant, die alleen geldt voor de n.v. en voor de b.v. met een geplaatst kapitaal van ten minste f 500 000.

Dit alles is door de wetgever voorzien en er is dan ook, anders dan Van Gorkum meende, geen sprake van een 'zorgwekkende ontwikkeling'. Dit geldt in het bijzonder ook voor de oprichting van de AKZO Nederland b.v., waaromtrent Van Gorkum eveneens een vraag had gesteld. Deze oprichting ligt geheel in de lijn van de verwachtingen over de gevolgen van de invoering van het nieuwe vennootschapsrecht en van de mogelijkheden, die deze wetgeving biedt, zodat hier niet van een 'oneigenlijk gebruik' kan worden gesproken. De ministers vestigden er in hun antwoord de aandacht op, dat toepassing van de Structuurwet op internationale concerns met hoofdzetel in Nederland er toe leidt, dat de topvennootschap ingevolge art. 52c, lid 3, onder b, W.v.K. geheel van de Structuurwet is vrijgesteld; dat daarom alle Nederlandse dochters van deze topvennootschap niet van de vrijstelling ex art. 52c, lid 3, onder a, W.v.K. zouden kunnen profiteren, zodat zij alle ten volle aan de Structuurwet onderworpen zouden zijn en dat het daarom dienstig kan zijn tussen de topvennootschap en de Nederlandse dochters een Nederlandse subholding te schuiven. Deze valt dan onder het verlichte régime van art. 52e W.v.K. Deze Nederlandse subholding, hier de AKZO Nederland b.v., heeft een raad van commissarissen nieuwe stijl, aan welke raad ook de bevoegdheden ex art. 52n W.v.K. toekomen. Op grond daarvan zijn ingevolge art. 52c, lid 3, onder a, W.v.K. alle Nederlandse dochters van deze Nederlandse subholding weer vrijgesteld van de Structuurwet.

Deze Nederlandse subholding had uiteraard ook de rechtsvorm van een n.v. kunnen hebben. Aan de rechtsvorm van de b.v. is voor AKZO Nederland b.v. de voorkeur gegeven, omdat aldus art. 57 w W.v.K. kan worden toegepast. Dit brengt mede, dat, indien de gegevens van AKZO Nederland zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening van de AKZO n.v. (de internationale houdstermaatschappij) en deze zich aansprakelijk heeft gesteld voor de schulden van de dochter b.v., AKZO Nederland b.v. geen afzonderlijke balans behoeft te publiceren. Voor dochtervennootschappen, waarvan de aandelen zich in één hand of slechts in enkele handen bevinden, zal trouwens in het algemeen de rechtsvorm van de b.v. aangewezen zijn.

De geconsolideerde jaarrekening van AKZO n.v. wordt wél gepubliceerd, d.w.z. niet alleen de balans maar ook de winst- en verliesrekening. Voor de omvang van de aan de ondernemingsraad te verstrekken gegevens omtrent de jaarrekening maakt het geen verschil of een onderneming in de rechtsvorm van een n.v. dan wel van een b.v. wordt gedreven.

W. J. S.

Belastingdruk op vennootschappen in de lid-staten van de Europese Gemeenschap
De Commissie van de Europese Gemeenschappen heeft op 28 november 1972 het volgende meegedeeld:

1. Met enkele uitzonderingen, in het bijzonder van kleine ondernemingen, gelden thans in de lid-staten en de toetredende landen de volgende tarieven van de vennootschapsbelasting:

België: Normaal tarief 30%, verhoogd tot 35% voor het gedeelte van de gereserveerde winst dat 5 miljoen Belgische frank overtreft. Sedert 1969 worden bovendien opcenten geheven. Met inbegrip van deze opcenten bedraagt het reële tarief voor de inkomsten van 1972 37,80 of 43,80% bij een basistarief van respectievelijk 30 of 35%.

Duitsland: Niet-uitgekeerde winst 51%; uitgekeerde winst 15% (normaal tarief) en 23,44% (reëel tarief). Met inbegrip van de conjunctuurbelasting bedragen deze tarieven respectievelijk: 52,53%, 15,45% en 24,14%. Vennootschappen betalen bovendien een jaarlijkse vermogensbelasting (normaal tarief 1%).

Frankrijk: 50%.

Italië: Over de winst worden twee belastingen geheven:

a. Een kohierbelasting welke vermeerderd wordt met opcenten die variëren van provincie tot provincie. In Rome in totaal 42% in 1971 voor een winst van meer dan 100 miljoen lire (32% tot 42% voor lagere winsten).

b. Een vennootschapsbelasting die wordt geheven over het kapitaal (tarief 0,75%, 0,9375% met de opcenten) en dat deel van de winst dat 6% van het kapitaal en de reserves overtreft (tarief 15%, 18,75% met de opcenten).

Luxemburg: 40%; vennootschappen betalen bovendien een jaarlijkse vermogensbelasting (tarief 0,50%).

Nederland: 46% (met de opcenten 48,3% voor het eerste halfjaar van 1972 en 47,38% voor het tweede halfjaar).¹

Verenigd Koninkrijk: 40%.

Denemarken: 36%.

Ierland: Over de winst worden twee belastingen geheven ('income tax' en 'corporation profits tax'). De hoogte van deze belastingen te zamen is 49,95% van de winst.

1. M.i.v. 1973: 48%.